

**Колегії управління освіти і науки обласної
державної адміністрації**

ДОВІДКА

**щодо результатів моніторингу якості загальної середньої освіти у загальноосвітніх
навчальних закладах області
з малою чисельністю учнів**

Відповідно до доручення голови обласної державної адміністрації (протокол відеонаради при голові облдержадміністрації від 15 серпня 2016 року № 46), наказу управління освіти і науки облдержадміністрації від 18 серпня 2016 року №245 та з метою оцінювання стану системи освіти й отримання об'єктивної інформації про якість освіти в загальноосвітніх навчальних закладах I-II та I-III ступенів з малою чисельністю учнів в області протягом жовтня-листопада проводився моніторинг якості загальної середньої освіти у загальноосвітніх навчальних закладах з малою чисельністю учнів.

З цією метою була створена робоча група з питань організації та проведення моніторингового дослідження в кількості 10 чоловік. До складу групи входили двоє представників управління освіти і науки облдержадміністрації (Біловус Н.Ю., Омелянська С.Г.) та вісім працівників Тернопільського ОКІППО (Куриш О.С., Онищук Л.З., Олійник О.Й., Сесик О.О., Соболяк Л.Є., Ханзель Ж.І., Хома С.О., Шайнюк Ю.Ч.).

Працівниками Тернопільського ОКІППО було розроблено ряд інформаційно-методичних матеріалів:

- Програма проведення моніторингу якості загальної середньої освіти у ЗНЗ з малою чисельністю учнів;
- анкета для керівника ЗНЗ;
- анкета для вчителя;
- анкети для учнів (двох варіантів);
- варіанти контрольних робіт з навчальних предметів інваріантної складової навчального плану для учнів 9-х та 11-х класів.

Дослідження умовно можна поділити на два етапи: I етап – проведення дослідження членами робочої групи в Бережанському, Густинському, Заліщицькому, Збаразькому, Зборівському та Підгаєцькому районах; II етап – дослідження проводилося відділами освіти, методичними службами в інших десяти районах за інструктивно-методичними матеріалами Тернопільського ОКІППО.

В моніторинговому дослідженні взяли участь 67 ЗНЗ I-II ст. та 44 ЗНЗ I-III ст. Всього – 111 загальноосвітніх навчальних закладів.

Найбільше шкіл з малою чисельністю учнів в Зборівському (14), Лановецькому (11), Козівському (9) та Підволочиському (9) районах, найменше – в Буцацькому (2), Кременецькому (3), Гусятинському (4), Тернопільському (4), Шумському (4) районах. В інших районах – від 6 до 8 шкіл.

У рамках проведення моніторингового дослідження проведено анкетування директорів ЗОШ з малою чисельністю учнів. Взяли участь в опитуванні 111 респондентів: 67 директорів ЗОШ I-II ст. та 44 директори ЗОШ I-III ст.

Відповідаючи на запитання про вартість навчання одного учня в закладі за 2015/16 н.р., директори закладів називають дуже різні цифри.

Якщо у **ЗОШ I-II** ступенів вартість навчання одного учня в середньому становила **19384** гривні, то суттєво меншою є ця вартість у:

- Соснівська ЗОШ I-II ст. Терехівського району - 12071 грн;
- Поплавська ЗОШ I-II ст. Підгаєцького району — 12288 грн.

Значно перевищує середній показник вартості навчання одного учня у:

- Боківській ЗОШ I-II ст. Підгаєцького району — 40374 грн;
- НВК “Домагорицька ЗОШ I-II ст.-ДНЗ” Тернопільського району — 40237 грн.

У **ЗОШ I-III** ступенів вартість навчання одного учня в середньому становить **17456** гривнів. Значно меншою є ця вартість у:

- Рогачинська ЗОШ I-III ст. Бережанського району — 11000 грн;
- Литвинівська ЗОШ I-III ст. Підгаєцького району — 12500 грн;
- Олесинська ЗОШ I-III ст. Козівського району — 13575 грн.

Значно дорожче навчання учня у:

- Киданецька ЗОШ I-III ст. Збарзького району — 28000 грн;
- ЗОШ I-III ст. с. Висипівців Зборівського району — 25300 грн;
- ЗОШ I-III ст. с. Раштівці Гусятинського району — 24257 грн.

На запитання про кількість учнів у 2016/17 н.р. отримано такі відповіді.

Найбільше навчається учнів у **ЗОШ I-II** ст.:

- Соснівська ЗОШ I-II ст. Терехівського р-ну — 52 учні;
- Староміщинська ЗОШ I-II ст. Підволочиської селищної ради — 43 учні;
- ЗОШ I-II ст. с. Курівці Зборівського р-ну — 41 учень.

Дуже мала кількість учнів у навчальних закладах Терехівського р-ну:

- Котузівська ЗОШ I-II ст. — 13 учнів;
- Маловодівська ЗОШ I-II ст. — 15 учнів;
- Гниловодівська ЗОШ I-II ст. — 21 учень.

Серед закладів **I-III** ст. найменша кількість учнів у:

- Бенівська ЗОШ I-III ст. Терехівського р-ну — 42 учні;
- ЗОШ I-III ст. с. Перепельники Зборівського р-ну — 51 учень;
- Будилівський НВК Козівського р-ну — 53 учні.

Найбільше учнів у закладах **I-III** ст. серед шкіл, що брали участь у моніторингу у таких закладах:

- Магдалівська ЗОШ I-III ст. ім. Родини Голоядів Підволочиського р-ну — 97;
- ЗОШ I-III ст. с. Садки Заліщицького р-ну — 96 учнів;
- ЗОШ I-III ст. с. Мильного Зборівського р-ну — 93 учні.

3 У ході моніторингу здійснено аналіз діяльності адміністрації закладу щодо планування роботи закладу та організації методичної роботи з педагогічними кадрами. Керівниками були представлені перспективний та річний плани роботи школи. У річних планах роботи навчальних закладів визначено проблему й головні завдання, над якими працює школа. Річний план уточнює й доповнює перспективний план, передбачає конкретні управлінські дії, спрямовані на реалізацію концептуальних прогнозів розвитку школи. Слід відмітити наявність перспективного плану вивчення стану викладання базових дисциплін, перспективного плану-графіку підвищення кваліфікації та атестації педагогічних працівників, ведення книг протоколів педагогічних рад.

В основному система планування в школах спрямована на кінцевий результат - підвищення якості освіти, формування творчого педагогічного колективу, здатного ефективно навчати, виховувати учнів і сприяти їхньому розвитку.

Добре спланована робота в більшості навчальних закладів з малою чисельністю Бережанського, Гусятинського, Заліщицького, Збаразького, Зборівського, Підгаєцького району. Особливо можна відзначити роботу керівників шкіл: Мечишівської ЗОШ I-III ст. Бережанського р-ну, Дорогичівської ЗОШ I-III ст., ЗОШ I-III ст. с.Касперівці, Литячівської ЗОШ I-II ст. Заліщицького р-ну, Шилівської ЗОШ I-II ст. Збаразького р-ну, ЗОШ I-II ст. с.Підберізці, ЗОШ I-III ст. с.Кобзарівка, ЗОШ I-III ст. с.Чернихів Зборівського р-ну. В цих та інших навчальних закладах ведення шкільної документації (алфавітна книга, книги наказів, книга протоколів педагогічних рад, Книга видачі свідоцтв про базову загальну середню освіту, Книга видачі атестатів про повну загальну середню освіту, класні журнали, особові справи учнів тощо) відповідає вимогам.

У той же час в окремих навчальних закладах плани не насичені заходами методичного характеру, а рішення педагогічних рад не конкретні і не з чіткими датами виконання. Не ведеться належний облік наказів по школі (не сформовані книги наказів протягом декількох років) у Боківської ЗОШ I-II ст. Підгаєцького району (директор Сабат І.В.), мали місце системні порушення в плануванні роботи та веденні шкільної документації в Тудорівській ЗОШ I-II ст. Гусятинського району (директор Чорний С.Р.). Серед типових недоліків, порушень, недопрацювань дирекціями шкіл можна виділити декілька:

✓ - ведення алфавітної книги (не прошнурована (з 1982 року!), відсутній облік учнів по роках, по класах);

- Книга обліку і видачі свідоцтв про базову загальну середню освіту, Книга обліку і видачі атестатів про повну загальну середню освіту (не вказується підстава для видачі, не прописуються номери свідоцтв/атестатів, I частина книги не заповнюється, відсутні підписи випускників про отримання документа);

✓ - книги наказів (переводяться учні з класу в клас згідно списку, а список відсутній, відсутні підписи в ознайомленні з наказами, відсутні підстави для зарахування учнів);

✓ - книги протоколів педрад (відсутні питання про виконання попередніх рішень, рішення без визначення виконавців, дати виконання, не конкретні – загальні, відсутні підписи голови педради тощо).

В багатьох школах з малою чисельністю учнів навчальні предмети викладають неспеціалісти. Така проблема пов'язана з віддаленістю шкіл, відсутністю учнів, класів. Для визначення якісного складу педагогів, їх фахового і методичного рівня було проведено опитування серед вчителів.

В анкетуванні вчителів малокомплектних шкіл Тернопільської області взяло участь 434 педагоги (до 30 років — 21,9%, до 50 років — 53,7%, до 60 років — 18,7%, понад 60 років — 4,4%).

Серед них:

- 18,4% - спеціалісти;
- 11,3% - вчителі II категорії;
- 33,9% - вчителі I категорії;
- 30,9% - вчителі вищої категорії;
- 3,0% - інші.

Тижневе навантаження:

- 10,1% педагогів — до 9 год;
- 10,8% - до 13 год;
- 19,8% - до 13,5-17,5 год;

- 53,2% - до 18 год і більше.

Методичне робота
 Аналіз анкет показав, що у навчальних закладах малокомплектних шкіл області запроваджено різноманітні форми методичної роботи. Зокрема:

- ✓ педагогічна рада — 95,6%;
- — взаємовідвідування уроків — 91,5%;
- ✓ методоб'єднання вчителів — 83,6%;
- ✓ самоосвіта — 82,7%;
- ✓ робота над індивідуальною методичною темою (проблемою) — 80,0%;
- ✓ методична рада — 49,8%;
- психолого-педагогічний семінар — 32,9%;
- навчальний тренінг — 29,3%;
- майстерклас — 26,0%;
- ✓ школа молодого вчителя — 24,0%;
- ✓ школа педагогічної майстерності — 12,9%;
- // 17,3% педагогів дали відповідь, що у навчальному закладі, де вони працюють запроваджені і інші форми методичної роботи — тижні педагогічної майстерності, педагогічні виставки, педагогічні читання, семінари-практикуми, авторська співпраця з фаховими виданнями...

Освітняни області у межах навчального закладу беруть участь у різноманітних формах методичної роботи. Найактивніше вони залучені до:

- педагогічної ради — 80,2%;
- взаємовідвідування — 67,1%;
- методичного об'єднання вчителів — 52,8%;
- самоосвіта — 43,8%;
- роботи над індивідуальною проблемою — 31,3%;
- методичної ради — 23,3%;
- психолого-педагогічних семінарів — 18,4%;
- наставництва — 17,5%;
- майстеркласів -12,4%;
- навчальних тренінгів — 11,8%;
- методоб'єднання класних керівників — 10,8%.

В інших формах методичної роботи в межах навчального закладу беруть участь 36,1% педагогів — семінари-практикуми; школа педагогічної майстерності; відкриті уроки; творчі розробки; керівництво методичним об'єднанням вчителів, класних керівників; робота методичного кабінету; школа молодого вчителя; творча група; видавнича діяльність; конкурси; обмін досвідом; творчі звіти вчителів, що атестуються; предметні тижні; педагогічні консиліуми; педагогічні виставки; виховні заходи.

Найбільш ефективними формами методичної роботи у межах навчального закладу освітяни вважають:

- взаємовідвідування та відкриті уроки — 51,4%;
- методичні об'єднання — 32,7%;
- самоосвіту — 24,7%;

- педагогічну раду — 21,2%;
- майстеркласи — 11,1%;
- навчальні тренінги — 10,6%;
- роботу над індивідуальною проблемою — 6,9%;
- психолого-педагогічний семінар — 6,7%;
- методичну раду — 5,1%;
- наставництво — 4,6%;
- семінар-практикум — 4,1%;
- усі форми методичної роботи ефективні — 3,5%;
- школа педагогічної майстерності — 2,8%;
- проблемна творча група — 2,5%;
- методичне об'єднання класних керівників — 2,1%;
- школа молодого вчителя — 1,4%;
- обмін досвідом — 1,2%.

Інші форми методичної роботи освітяни малокомплектних шкіл вважають менш ефективними: наради при директорові — 0,9%; круглі столи, творчі звіти вчителів — по 0,7%; методичні оперативки, виставки, олімпіади, робота методичного кабінету - по 0,2%.

Педагоги малокомплектних шкіл на рівні району, методичного округу беруть участь у найрізноманітніших формах методичної роботи. Найвагоміше місце займає участь у:

- методичних об'єднаннях вчителів — 73,3%;
- методичних семінарах — 40,8%;
- навчальних тренінгах — 13,8%;
- майстеркласах — 9%;
- проблемних (творчих) групах — 7,8%;
- школі молодого вчителя — 6,7%;
- взаємовідвідуваннях — 6,2%;
- школі педагогічної майстерності — 3,7%;
- методичних об'єднаннях класних керівників — 3,5%.

В інших формах методичної роботи на рівні району спостерігається менша активність: конкурси — 2,8%; обмін досвідом — 1,6%; олімпіади, вебінари — по 1,2%; круглі столи - 0,9; участь у районному етапі конкурсу “Вчитель року”, педагогічні конференції, голови методичних об'єднань, методичні центри — по 0,7%; публікації — 0,5%; створення та ведення блогу, методичні об'єднання психологів, методичні об'єднання педагогів-організаторів, методичні об'єднання координаторів конкурсу, методист РМК — по 0,2%...

0,7% вчителів не брали участі у методичній роботі на рівні методичного округу, району.

Найрезультативнішими методичними заходами, проведеними у районі у минулому чи поточному навчальному роках для педагогів області виявились:

- методичні семінари — 35,5%;
- методичні об'єднання — 23,0%;
- навчальні тренінги — 6,9%;
- майстеркласи — 5,3%;

- взаємовідвідування, відкриті уроки — 5,1%;
- презентації досвіду — 3,2%;
- школа молодого вчителя — 3,2%;
- фестивалі, конкурси — 3,2%;
- участь у районному етапі конкурсу “Вчитель року” - 2,5%;
- творчі групи — 2,1%;
- конференції — 1,8%;
- (не) конференції — 1,6%;
- обмін досвідом — 1,4%;
- літня школа керівників навчальних закладів — 1,2%;
- по 0, 5% вчителів брали участь у: навчально-методичному супроводі, салоні педагогічних консультацій, творчому звіті вчителів, що атестувалися, творчій зустрічі, предметних тижнях, роботі у відкритому інформаційному середовищі на основі сервісів Google;

• по 0,2 % брали участь у: вернісажах, вебінарах, виставках педагогічних ідей, школі фахового росту, публікаціях на сайті творчої групи.

Не брали участь у методичних заходах на рівні району — 0,2% педагогів.

У 65,9% опитаних не виникає жодних проблем у професійній діяльності. У інших освітян у деяких видах професійної діяльності виникають проблеми:

- підготовка методичних заходів — 22,4%;
- підготовка уроків — 3,5%;
- планування виховної роботи — 3,5%;
- стосунки з учнями — 2,3%;
- планування уроків — 2,1%;
- проблема з підручниками (якість, своєчасність забезпечення та забезпечення) — 2,1%;
- матеріальне забезпечення школи — 1,6%;
- стосунки з адміністрацією — 0,9%;
- стосунки з колегами — 0,5%;
- у інших видах професійної діяльності — 2,1%.

Найчастіше проблеми професійного характеру педагога малокомплектних шкіл області вирішують з допомогою:

- консультація методиста — 82,3%;
- самоосвіти — 74,9%;
- консультація колег — 60,8%;
- методичних заходів — 29,0%;
- консультація науковця — 17,3%;
- інтернет-ресурси — 1,2%;
- консультації адміністрації — 0,9%;
- вебінари — 0,2%;
- опрацювання фахових журналів — 0,2%;
- іншим чином — 0,7%.

Досягненнями педагогів у методичній роботі від часу попередньої атестації є:

- наставництво — 34,8%;
- участь у районному етапі конкурсу “Вчитель року” - 20,0%;
- публікації в педагогічній пресі — 14,5%;
- картотека передового педагогічного досвіду — 10,6%;
- керівництво творчою групою — 4,4%;
- участь у обласному етапі конкурсу “Вчитель року” - 3,9%;
- проведення та участь у семінарах — 2,3%;
- відкриті уроки — 1,8%;
- участь у районному етапі конкурсу “Класний керівник року” - 1,8%;
- керівництво методичним об’єднанням — 1,2%;
- створення та ведення блогів, веб-сайтів — 1,2%;
- виступ та участь у методичних об’єднаннях — 0,9%;
- керівництво методичним об’єднанням — 0,9%;
- участь у тренінгах — 0,5%;
- участь у обласному етапі конкурсу “Класний керівник року” - 0,5%;
- методист районного методичного кабінету, керівництво “Школою семінар-практикум”; виступ на засіданні педагогічної ради; виступ на конференціях; участь в організації та проведенні II етапу олімпіад, конкурсів; участь у обласному етапі конкурсу “Слава Україні”; видання книги — по 0,2% педагогів;
- у інших видах методичної роботи мають досягнення — 5,9%.

Більшість учителів малокомплектних шкіл області вважає, що *методична робота на рівні школи (району) ведеться на належному рівні, проте формулюють і ряд своїх пропозицій щодо її вдосконалення:*

- впроваджувати практичні форми методичної роботи та удосконалювати їх зміст — 28,8%;
- покращити та зміцнити навчально-матеріальну базу — 11,5%;
- проводити активний обмін досвідом — 6,9%;
- впроваджувати інновації у навчально-виховний процес — 5,5%;
- покращити інформаційно-методичне забезпечення школи — 5,1%;
- впроваджувати нові технології у навчально-виховний процес - 4,1%;
- проводити консультації, більше приділяти уваги наставництву — 1,6%;
- проводити аналіз конкретних педагогічних ситуацій-проблем — 1,2%;
- організувати публікацію творчих напрацювань вчителів в інтернет мережі — 0,9%;
- запрошувати практичних психологів — 0,7%;
- створення умов для професійного зростання, дослідницької і творчої діяльності — 0,5%;
- проводити педагогічні читання — 0,5%;
- вдосконалити управління сучасною школою, приведення фахової та методичної компетенції педагогів до рівня сучасних умов, проводити зустрічі з авторами підручників, зустрічі з учителями-учасниками обласних етапів конкурсу “Вчитель року”, проводити творчі звіти молодих перспективних учителів, активно залучати обдарованих дітей до конкурсів та виділяти на це кошти, розширити можливість творчих поїздок педагогів з метою вивчення передового педагогічного досвіду самбосвіта — по 0,2%.

В багатьох школах з малою чисельністю учнів в окремих класах учні навчаються на індивідуальному плані, окремі класи відсутні.

У ході проведення моніторингу якості загальної середньої освіти у загальноосвітніх навчальних закладах з малою чисельністю учнів в жовтні 2016 року в загальноосвітніх навчальних закладах Бережанського, Гусятинського, Заліщицького, Збарзького, Зборівського, Підгаєцького районів проводились контрольні заміри знань учнів 9 та 11 класів з навчальних дисциплін інваріантної частини навчальних планів. Контрольні роботи виконували учні 21 школи I-III ст., 22 шкіл I-II ст.

Розподіл учнів за предметами та районами склав (таблиця 1):

Таблиця 1

Навчальний предмет	Бережанський	Гусятинський	Заліщицький	Збарзький	Зборівський	Підгаєцький	Всього
Українська мова	23	10	29	10	32	16	120
Зарубіжна література	3	0	2	2	7	0	14
Іноземна мова (німецька)	0	6	0	0	0	0	6
Історія України	8	0	0	5	0	0	13
Алгебра	0	4	18	0	8	11	41
Геометрія	0	6	11	0	6	0	23
Географія	4	2	0	2	0	3	11
Біологія	0	0	0	11	20	4	35
Фізика	4	0	0	4	11	0	19
Хімія	0	0	0	0	4	0	4
Всього	42	28	60	34	88	34	286

Розподіл учнів за класами та предметами склав (таблиця 2):

Таблиця 2

Навчальний предмет	9	11	Всього
Українська мова	92	28	120
Зарубіжна література	10	4	14
Іноземна мова (німецька)	6	0	6
Історія України	5	8	13
Алгебра	22	19	41
Геометрія	0	23	23
Географія	11	0	11
Біологія	35	0	35
Фізика	11	8	19
Хімія	4	0	4
Всього	196	90	286

Кількість школярів, охоплених контрольними замірами, становила 286.

Зміст завдань для контрольних робіт добирався з методичних посібників для проведення контрольних робіт, збірників задач і вправ, дидактичних матеріалів, рекомендованих Міністерством освіти і науки для використання у середніх загальноосвітніх навчальних закладах України.

На час проведення контрольних замірів *не було учнів в розрізі районів* (таблиця 3):

Таблиця 3

Навчальний предмет	Бережанський	Гусятинський	Заліщицький	Збарзський	Зборівський	Підгацький	Всього
Українська мова	5	2	6	0	9	3	25
Зарубіжна література	0	-	1	0	3	-	4
Іноземна мова (німецька)	-	0	-	-	-	-	0
Історія України	0	-	-	0	-	-	0
Алгебра	-	0	5	-	2	0	7
Геометрія	-	2	3	-	1	-	6
Географія	1	1	-	0	-	0	2
Біологія	-	-	-	1	2	4	7
Фізика	0	-	-	0	3	-	3
Хімія	-	-	-	-	0	-	0
Всього	6	5	15	1	20	7	54
Всього, %	12	15	20	3	18	17	

На час проведення контрольних замірів *у класах не було учнів* (таблиця 4):

Таблиця 4

Навчальний предмет	9	11	Всього	Всього, %
Українська мова	22	3	25	17
Зарубіжна література	3	1	4	22
Іноземна мова (німецька)	0	-	0	0
Історія України	0	0	0	0
Алгебра	5	2	7	14
Геометрія	-	6	6	20
Географія	2	-	2	15
Біологія	7	-	7	16
Фізика	3	0	3	13
Хімія	0	-	0	0
Всього	42	12	54	16
Всього, %	17	12	16	

Розподіл учнів за рівнями навчальних досягнень, показниками результативності (середній, достатній і високий рівні) та якості знань (достатній і високий рівні) за даними вчителів склали (таблиця 5):

Таблиця 5

Навчальний предмет	9 клас						11 клас					
	рівень				Результативн. %	Якість	рівень				Результативн. %	Якість
	початковий	середній	достатній	високий			початковий	середній	достатній	високий		
Українська мова	7	28	39	18	92	62	2	6	17	3	93	71
Зарубіжна література	0	3	6	1	100	70	0	0	1	3	100	100
Іноземна мова (німецька)	0	3	3	0	100	50						

Історія України	0	2	3	0	100	60	0	3	2	3	100	45
Алгебра	1	11	7	3	95	45	0	7	5	6	100	58
Геометрія							2	8	9	4	91	56
Географія	0	3	7	1	100	73						
Біологія	0	20	12	3	100	43						
Фізика	2	3	6	0	82	54	0	6	1	1	100	25
Хімія	0	4	0	0	100	0						

Найбільшу кількість школярів охоплено контрольними замірами навчальних досягнень в Зборівському (88 учнів, 17 контрольних робіт), Заліщицькому (60 учнів, 12 контрольних робіт), Бережанському (42 учні, 8 контрольних робіт) районах. В інших районах кількість учнів, контрольних робіт становить: Гусятинський (28; 6), Збаразький (34; 8), Підгаєцький (34; 6).

Загальні показники результативності та якості навчальних досягнень школярів в цих районах склали (діаграма 1):

Бережанський 90% та 55%;
 Гусятинський 96% та 57%;
 Заліщицький 93% та 53%;
 Збаразький 100% та 53%;
 Зборівський 95% та 59%;
 Підгаєцький 97% та 70%.

Діаграма 1

Роботи, в основному, оцінені об'єктивно. Найкращі результати показали: з української мови учні 9-х класів: Поплавської ЗОШ І-ІІ ст. Підгаєцького району – 100% результативність та якість знань (вчитель Кіш О.Г.). Забезпечують у більшості високий та достатній рівні навчальних досягнень та об'єктивно оцінюють роботи учнів вчителі Лесь М.А. (ЗОШ І-ІІІ ст. с. Раштівці Гусятинського р-ну), Кононенко О.В.

(ЗОШ I-II ст. с. Підберізці Зборівського р-ну), Стасюк Г.І. (ЗОШ I-III ст. с. Дорогичівка Заліщицького р-ну);

з алгебри учні 11 класу Литвинівської ЗОШ I-III ст. Підгаєцького р-ну – 100% результативність та якість знань (вчитель Суroveň Н.М.);

з геометрії учні 11 класу ЗОШ I-III ст. с.Кобзарівка Зборівського р-ну - 100% результативність та якість знань (вчитель Оріхович З.А.);

із зарубіжної літератури учні 9 класу ЗОШ I-II ст. с. Кабарівці Зборівського р-ну - 100% результативність та якість знань (вчитель Мотрук О.В.), учні 11 класу ЗОШ I-III ст. с. Садки Заліщицького р-ну (вчитель Рибцуник Г.М.) та Романовоселівської ЗОШ I-III ст. Збарзького р-ну (вчитель Свідерська М.Т.) – 100% результативність та якість знань.

Низьких результатів за контрольні роботи не відмічено.

Середній рівень навчальних досягнень продемонстрували:

з біології в учнів 9 класу ЗОШ I-II ст. с. Розгдів Зборівського р-ну (вчитель Процик Н.В.), де результативність знань становить 100%, якість - 0%;

з фізики в учнів 11 класі Киданецької ЗОШ I-III ст. Збарзького р-ну (вчитель Бабій Р.М.), де результативність знань становить 100%, якість - 0%;

з хімії в учнів 9 класу ЗОШ I-II ст. с. Нестерівці Зборівського р-ну (вчитель Дробик Н.П.), де результативність знань становить 100%, якість - 0%. Найпростішу розрахункову задачу ніхто з учнів (писали 4 учні) навіть не розпочинав розв'язувати. В Слов'ятинському НВК Бережанського району (вчитель не назався) спостерігається відставання в 4-5 уроків виконання програми з хімії, що призвело до неузгодження змісту завдань для контрольних робіт і фактично вивченого навчального матеріалу. Спостерігається не виправлення вчителем помилок в роботах учнів (в т.ч. граматичних).

В результаті повторної перевірки контрольних робіт методистами обласного комунального інституту післядипломної педагогічної освіти в окремих роботах оцінки знижені на 1-2 бали (географія, біологія), проте є випадки суттєвого завищення результатів і оцінки знижені на 3-4 бали і більше (таблиця 4):

Таблиця 4

Предмет	Навчальний заклад	Вчитель	Всього робіт	Корекція оцінок		
				всього	знижено на 1-2 б.	знижено на 3-4 б.
Українська мова	ЗОШ I-III ст. с.Чернихів Зборівського р-ну	Кошин Л.І.	6	5	5	-
	ЗОШ I-III ст. с.Мильного Зборівського р-ну	Крупницька Г.Б.	4	2	2	-
	Литвинівська ЗОШ I-III ст. Підгаєцького р-ну	Юрків.Л.Є.	14	6	6	-
	ЗОШ I-II ст. с.Зелений Гай Заліщицького р-ну	Кулинич Г.Й.	4	2	-	2
	ЗОШ I-III ст. с.Садки Заліщицького р-ну	Бащук Г.С.	5	3	3	-
	ЗОШ I-III ст. с.Касперівці Заліщицького р-ну	Скрипник С.Г.	9	9	5	4

	Саранчуківська ЗОШ I-III ст. Бережанського р-ну	Горохівський Я.Ф.	4	3	1	2
	ЗОШ I-III ст. с.Кошилівці Заліщицького р-ну	Мазур О.І.	3	2	1	1
	ЗОШ I-III ст. с.Нирків Заліщицького р-ну	Смоляк О.П.	6	5	1	4
	Слов'ятинський НВК Бережанського р-ну	Жара О.В.	7	7	4	3
Історія України	Стрийська ЗОШ I-III ст. Збаразького р-ну	Цісецька Г.С.	5	4	3	1
Географія	Підвисоцька ЗОШ I-II ст. Бережанського р-ну	Дмитришин Г.Б.	4	2	2	-
Біологія	Капустинська ЗОШ I-II ст. Збаразького р-ну	Вчитель не назвався	6	6	6	-

Результати ДПА 2016 року

з української мови, математики, історії України випускників ЗНЗ з малою чисельністю учнів (шкіл-учасників моніторингового дослідження)

Із 349 випускників загальноосвітніх навчальних закладів з малою чисельністю учнів, які склали державну підсумкову атестацію з української мови, 74 особи (21,2) отримали бали початкового рівня (1,2,3). В середньому по області цей показник становить 13,1%.

ДПА з математики обрали 106 випускників. З них 24 особи (22,6%) отримали бали початкового рівня. В середньому по області 9,5% учасників ДПА у формі ЗНО з математики отримали оцінки початкового рівня.

✓ Значно кращі результати з історії України. Із 239 випускників, які навчалися у школах-учасниках моніторингового дослідження і склали ДПА з історії України, лише 16 осіб (6,7%) отримали низькі бали. Загалом по області цей показник склав 4,7%.

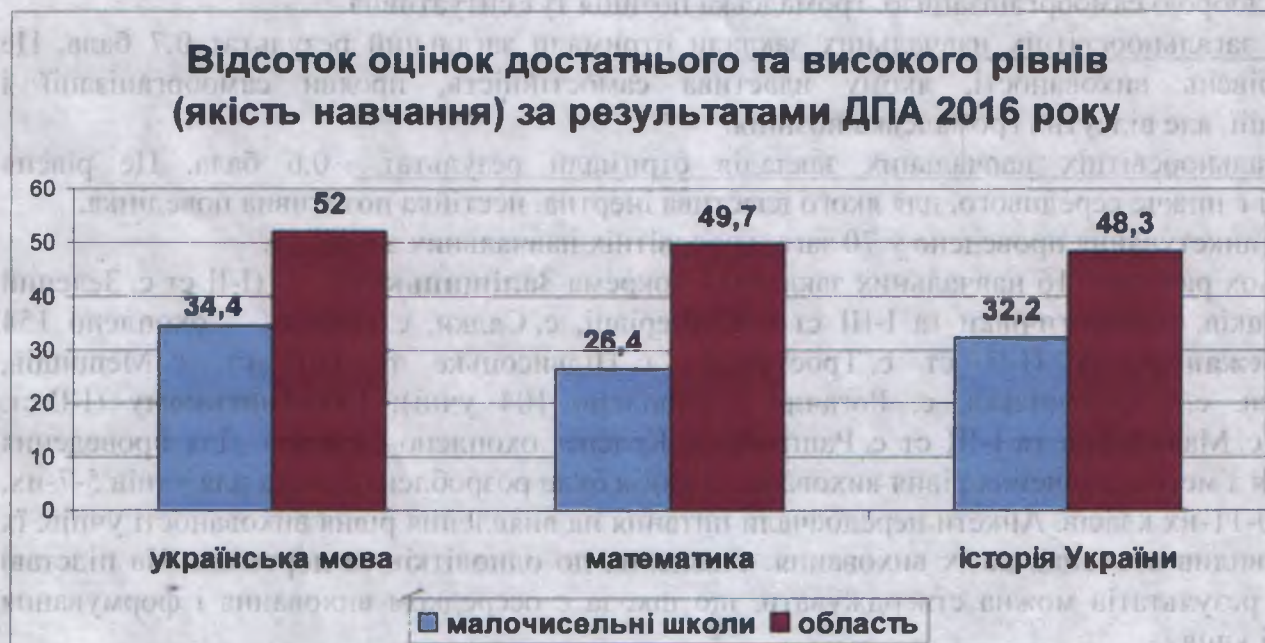
Діаграма 2

Нижчими є і показники якості навчання (відсоток оцінок достатнього та високого рівнів) за результатами державної підсумкової атестації 2016 року:

- середній показник якості навчання з української мови випускників ЗНЗ – учасників дослідження склав 34,4%, тоді як середньообласний показник – 52%;
- 26,4% випускників з малочисельних шкіл, які складали ДПА з математики, отримали оцінки достатнього та високого рівнів, середньообласний показник – 49,7%;
- відповідні показники з історії України - 32,2% та 48,3%.

Діаграма 3

Аналіз виховної роботи

Виховання, як важливе явище суспільного життя, здавна стало провідною функцією суспільства. Система виховання постійно відтворює і поглиблює емоційно-естетичний, художньо-творчий, модальний та інтелектуальний компоненти свідомості народу, створює умови для розвитку й розквіту природних задатків і талантів кожного громадянина, формування духовного потенціалу – найвищої цінності нації та держави.

Важливо, щоб кожен навчальний заклад став для дитини осередком становлення громадянина-патріота України, готового брати на себе відповідальність, самовіддано розбудовувати країну як суверенну, незалежну, демократичну, правову, соціальну державу, забезпечувати її національну безпеку, сприяти єдності української політичної нації та встановленню громадянського миру й злагоди в суспільстві.

Реалізації цієї мети сприяє розробка кожним навчальним закладом власної виховної системи. Система виховної роботи школи включає в себе діяльність класних керівників, керівників гуртків, вчителів - предметників, учнівського самоврядування школи, співпрацю з батьківською громадськістю, дошкільним закладом. У 2016-2017 н.р. виховна діяльність школи має бути спрямована на реалізацію Концепції національно-патріотичного виховання дітей та учнівської молоді. Класні керівники планують свою роботу відповідно до наказу Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 31.10.2011 № 1243 «Про основні орієнтири виховання учнів 1-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів України».

У школах з малою чисельністю учнів проведено анкетування, метою якого було виявити рівень вихованості школярів; оцінити і виявити тенденції в розвитку виховного процесу; визначити управлінські рішення і скласти програму регулювання та корекції рівня вихованості учнів.

Формулювання запитань були чіткими, зрозумілими і доступними для даного віку. В результаті анкетування зроблено спробу з'ясувати думки дітей що стосуються їх ставлення до

навчання, відповідальності, бережливості, дисципліни; їх розуміння доброти та чуйності, чесності і справедливості, культури спілкування та товарищескості і взаємодопомоги; виявити їхні схильності, зв'язки, оцінні судження.

У підсумку опрацювання отримано такий показник:

Одна школа (1,4%) ЗОШ I-III ст. с. Чернихів Зборівського району вийшла на високий рівень вихованості, що характеризується стійкою і позитивною самостійністю у діяльності та поведінці школярів, проявляється активна громадська та громадянська позиція.

37 (52,9%) загальноосвітніх навчальних закладів отримали загальний результат 0.8-0.9 бала, що характеризується як достатній рівень, що характеризується позитивною самостійністю у діяльності, доброю самоорганізацією, громадська позиція тут ситуативна.

24 (34,3%) загальноосвітніх навчальних заклади отримали загальний результат 0.7 бала. Це середній рівень вихованості, якому властива самостійність, прояви самоорганізації і саморегуляції, але відсутня громадська позиція.

8 (11,4) загальноосвітніх навчальних закладів отримали результат 0.6 бала. Це рівень вихованості є нижче середнього, для якого властива інертна, нестійка позитивна поведінка.

У підсумку анкетування проведено у 70 загальноосвітніх навчальних закладах.

✓ В трьох районах (16 навчальних закладах), зокрема Заліщицькому (I-II ст с. Зелений Гай, с. Мишків, с. Дорогичівки та I-III ст с. Касперівці, с. Садки, с. Нирків — охоплено 154 учні); Бережанському (I-II ст с. Тростянець, с. Підвисоцьке та I-III ст. с. Мешищів, с. Саранчуки, с. Слов'ятинська, с. Рогачин - охоплено 104 учні); Гусятинському (I-II ст. с. Тудорів, с. Малі Бірки та I-III ст с. Раштівці, с. Красне- охоплено 54 учні). Для проведення анкетування з метою вивчення рівня вихованості учнів була розроблена анкета для учнів 5-7-их, 8-9-их та 10-11-их класів. Анкети передбачали питання на виявлення рівня вихованості учнів, їх цінностей, вплив оточення на їх виховання, ставлення до однолітків та дорослих. На підставі отриманих результатів можна стверджувати, що школа є осередком виховання і формування особистості учня.

Відомо, що саме в колективі особистість самореалізується, самовизначається, самовдосконалюється, тому важливу роль у становленні учня відіграють стосунки з однолітками та учнівське середовище.

Учні шкіл (72%) орієнтовані на виховання у них позитивних рис характеру. Більшість респондентів (67%) вважають, що виховна робота сприяє формуванню у них таких якостей як людяність, порядність, чесність, справедливість, доброта.

Як показали анкети 90% опитаних дотримуються норм поведінки визначених суспільством.

Респонденти задоволені існуючим позитивним психологічним кліматом в учнівському колективі (77%).

Як зазначили 87% опитаних, школа є фундаментом виховання. Хоча основним інститутом виховання залишається сім'я.

Опитувані (98%) переконані, що сприятливий психологічний клімат і соціум формують і виховують майбутнє нації.

Слід відзначити, що 81% респондентів трьох районів, які брали участь у анкетуванні ствердно акцентують на контакт і співпрацю з сім'єю. Тому для досягнення спільної виховної мети необхідно орієнтуватись на співпрацю з родинами школярів.

З результатів опитування можна зробити висновок, що у школах вищезазначених районів ведеться систематична робота з виховання учня.

Заступник директора

Тернопільського ОКІППО

Ю.Ч.Шайнюк